

อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาจารย์ประจำระดับบัณฑิตศึกษา

ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

ที่ใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร พ.ศ.2557

QA NEWS ฉบับที่แล้วได้เสนอเกณฑ์การประเมินของตัวบ่งชี้การบริหารจัดการหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ตามร่างตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในรอบใหม่ของ สกอ. หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนที่เกี่ยวกับจำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ที่จะต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548 ซึ่งมีรายละเอียดและหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษาจึงได้รวบรวมสรุปแนวทางและคำชี้แจงเพิ่มเติมมาเสนอในฉบับนี้

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548 ระบุว่าอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ต้องมีคุณวุฒิหรือตำแหน่งทางวิชาการตามที่กำหนดในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน “สาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน” ที่ระบุในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร สกอ. ได้ชี้แจงเพิ่มเติมในแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548 ว่า หมายถึง มีคุณวุฒิหรือตำแหน่งทางวิชาการที่สัมพันธ์กับศาสตร์ที่เปิดสอน มิใช่สัมพันธ์กับรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตร เช่น เป็นศาสตราจารย์ในกลุ่มสาขาวิชาเดียวกันตาม ISCED

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรฯ ยังกำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ไว้ว่า ต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา หนังสือ ศส 0506(2)/ว1506 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2554 ได้ขยายความคำว่า “ประสบการณ์ด้านการทำวิจัย” ไว้ว่า หมายถึง มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในศาสตร์นั้นๆ ที่สามารถสนับสนุนการวิจัยในสาขาที่เปิดสอน เป็นผลงานวิจัยที่มีส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา และควรเป็นผลงานวิจัยตีพิมพ์ในรอบห้าปีที่ผ่านมา โดยให้รายงานผลงานวิจัยของอาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนไว้ในเอกสารหลักสูตร ทั้งนี้ การรายงานผลงานวิจัยตีพิมพ์ให้รายงานในลักษณะของการเขียนบรรณานุกรม หรือการเขียน

เอกสารอ้างอิงทางวิชาการ โดยระบุชื่อเจ้าของผลงาน ชื่อผลงาน ปีที่พิมพ์และแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

สำหรับการนับผลงานวิจัยของอาจารย์แต่เดิมตามหนังสือ ศส 0506(4)/ว867 ลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2555 ไม่ให้นับผลงานวิจัยเพื่อรับปริญญาของนักศึกษาที่อาจารย์ผู้นั้นมีชื่อเป็นหัวหน้านักวิจัยหรือนักวิจัยร่วมในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ทั้งที่ได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ แต่ข้อความนี้ได้ถูกยกเลิกตามหนังสือ ศส 0506(4)/ว210 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556 นั่นคือ สามารถนับผลงานวิจัยเพื่อรับปริญญาของนักศึกษาที่อาจารย์มีชื่อเป็นหัวหน้านักวิจัยหรือนักวิจัยร่วมในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาได้ แต่ไม่นับผลงานวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตัวเอง

นอกจากนั้น ในส่วนของคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรระดับปริญญาโท หนังสือ ศส 0506(4)/ว867 ลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2555 กำหนดให้อาจารย์ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทที่ยังไม่มีผลงานวิจัยหลังจากสำเร็จการศึกษาเป็นอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรระดับปริญญาโทได้ แต่ไม่สามารถเป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาเอก และเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกได้ ถ้าภายในระยะเวลา 2 ปีนับจากวันที่เริ่มสอนไม่มีผลงานวิจัย

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548 กำหนดว่า อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และ

อาจารย์ผู้สอนวิทยานิพนธ์ อาจเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำได้ ซึ่งประกาศแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548 นิยาม “**ผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะ**” ว่าหมายถึง บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ-ในสาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นบุคลากรที่ไม่อยู่ในสายวิชาการ หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน โดยไม่ต้องพิจารณาด้านคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ แต่ผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะที่จะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักได้ ต้องเป็นบุคลากรประจำในสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรนั้น ส่วนผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ผู้สอนวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้สอน อาจเป็นบุคลากรประจำในสถาบันหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบันที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ- และประสบการณ์สูงในสาขาวิชานั้นๆ เป็นที่ยอมรับในระดับหน่วยงานหรือระดับกระทรวงหรือวงการศึกษาที่ด้านนั้นๆ เทียบได้ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งระดับ 9 ขึ้นไป ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นสาขาวิชาที่ขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิ ตามประกาศแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรฯ อาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบันทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมให้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักได้โดยอนุโลม

ประกาศแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรฯ ยังระบุว่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมอาจเป็นอาจารย์ผู้สอนวิทยานิพนธ์ได้ แต่ต้องไม่เป็นประธานกรรมการ และต้องเข้าสอบวิทยานิพนธ์ด้วยทุกครั้ง

ในกรณีของหลักสูตรปริ--เอกที่ไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ผู้สอนวิทยานิพนธ์ หรืออาจารย์ผู้สอนที่ได้รับคุณวุฒิปริ-เอก หรือไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่รองศาสตราจารย์ขึ้นไปในสาขาวิชาที่เปิดสอน สถาบันอุดมศึกษาอาจแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะด้านแทนเป็นกรณีๆ ไป โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา และต้องแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้รับทราบการแต่งตั้งนั้นด้วย

การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะด้านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ผู้สอนวิทยานิพนธ์ หรืออาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ตามประกาศแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งเป็นกรณีๆ ไป โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา และต้องแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้รับทราบการแต่งตั้งนั้น

ด้วย และในกรณีที่คณะกรรมการการอุดมศึกษามีมติรับทราบการแต่งตั้งบุคคลนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะแล้ว ให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะนับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นระยะเวลา 3 ปี โดยมีเงื่อนไขต้องดูแลวิทยานิพนธ์ในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญ- และเมื่อพ้นกำหนด 3 ปีแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาปรับรับทราบอีกครั้ง โดยผู้เชี่ยวชาญ-ท่านนั้นๆ จะต้องมีผลงานวิจัย/ผลงานทางวิชาการเพิ่มเติม สำหรับผู้ได้รับปริ--ากิตติมศักดิ์และศาสตราจารย์พิเศษ ให้ประเมินผลงานทางวิชาการเทียบเคียงได้กับผลงานของผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะสาขาวิชาหรือตำแหน่งที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นที่เทียบเคียงและยอมรับให้เทียบเท่ากับผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะสาขาวิชา (หนังสือ ศษ 0506(4)/ว1120 ลงวันที่ 29 กันยายน 2553 เรื่อง แนวปฏิบัติการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะ)

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548
- หนังสือ ศษ ที่ 0506(2)/ว569 ลงวันที่ 18 เมษายน 2549 เรื่อง การกำหนดจำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548
- หนังสือ ศษ ที่ 0506(2)/ว882 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2552 เรื่อง จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และเรื่อง การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะ
- หนังสือ ศษ ที่ 0506(4)/ว158 ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2553 เรื่อง การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะ
- หนังสือ ศษ ที่ 0506(4)/ว1220 ลงวันที่ 29 กันยายน 2553 เรื่อง แนวปฏิบัติการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ-เฉพาะ
- หนังสือ ศษ ที่ 0506(2)/ว1506 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2554 เรื่อง คำชี้แจงเพิ่มเติมแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548
- หนังสือ ศษ ที่ 0506(4)/ว867 ลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2555 เรื่อง คำชี้แจงเพิ่มเติมแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548
- หนังสือ ศษ ที่ 0506(4)/ว210 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556 เรื่อง คำชี้แจงแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548

ฉบับหน้าจะนำเกณฑ์การประเมินที่เหลือของตัวบ่งชี้การบริหารจัดการหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มาเสนอต่อ